

ПРИЛОГ БИОГРАФИЈИ ВУКИЦЕ МИТРОВИЋ — ШУЋЕ

Вукица Митровић припада генерацији млађих револуционара, која је од средине тридесетих година до априлског рата 1941. стајала у првим редовима борбе радничке класе у Београду. Као руководилац партијске и скојевске организације текстилаца, учесник или руководилац штрајкова београдског радништва, ова млада Црногорка се својим пожртвовањем, оданошћу идеји за коју се борила, упорношћу и умешношћу у тој борби пробила у најужу круг руководилаца револуционарног покрета у Београду пред рат. Као члан, а затим секретар МК КПЈ за Београд и члан ПК КПЈ за Србију, Вукица је у потпуности оправдала поверење које је у њу полагало партијско руководство и чланство са којим је радила и руководила.

Комунистима Београда, и комунистима у већем делу наше земље, биле су познате њене пркосне речи изговорене на саслушању у београдској полицији априла 1935. године: „Све знам, али вам ништа нећу рећи“, или речи са саслушања у Специјалној полицији октобра 1941: „Комуниста сам, и то је све што ћу рећи“ Колико снаге, пркоса, свесног жртвовања за идеју за коју се борила!

И сам непријатељ се чудио снази тог на изглед крхког тела, снази воље која нагони тело да подноси најтежа мучења. Познати комунистички целат, полицијски инспектор Светозар Вујковић говорио је априла 1935. године са чуђењем: „Да је камен, досад би проговорила“. О мучењу Вукице Митровић у Специјалној полицији и Гестапоу у Београду октобра 1941. године Вујковић је на саслушању 1949. изјавио: „Други случај тешког мучења одиграо се са Вукицом Митровић, која је од стране Управе града, са једном групом из затвора Специјалне полиције предата Немцима. Она је доведена увече у логор и одмах сутрадан, пре подне, стрељана.* Стање здравља Вукице Митровић било је врло лоше. Она је по доласку са Бањице скинута са кола, јер није могла да иде“.

Агентима Специјалне полиције била је позната Вукичина издржљивост. Мучили су је на све могуће начине, али им није успело да сазнају било шта што их је интересовало. Немце је то

---

* Стрељана је 17. децембра 1941. године са групом београдских комуниста и скојеваца, руководилаца КП и СКОЈ-а у Београду.

наљутило, па су ствар узели у своје руке. Али, гестаповци су били у заблуди. Мислили су: жена је, крхка је здравља, па ће је систематским мучењем сломити, попустиће. Тукли су је по телу и глави гуменом палицом, корбачем, врећицом са песком ударали по глави, ударали ланцима и корбачем по најосетљивијим деловима тела, пекли табане, чупали нокте и косу, кидали кожу и сипали со у ране и уста, али узалуд. Вукица је ћутала; само би се с времена на време понеки пригушени, језиви глас јавио из полумртвог људског бића. Били су то више рефлексии тела, а не свесно опирање мучењу. Стајала је или полумртва лежала пред целатима као неки неми, окрвављени споменик. То је слика која се дубоко урезала у памћење њених целата.

Док сам радио на проблематици револуционарног радничког покрета у Србији пред рат, овај дивни лик члана Партије и неустрашивог борца револуције побудио је моју пажњу. Већ дуже времена трагам за документима и другим материјалима, како бих што потпуније приказао њен лик и рад. Објављујемо један документ из 1935. године, писан руком Вукице Митровић, који речито говори о њој као човеку и борцу у само једном од бројних случајева кроз које је она пролазила у својој револуционарној борби.

Рођена сам у селу Св. Стефану у Боки Которској 28. XII 1912 год. од родитеља такође рођених у истом селу: Ива Митровића, учитеља, и Иванице Дабковић, сељанке. Иначе отац ми је националиста и као такав истакао се за вријеме Аустро-Угарске монархије, био од исте осуђен на смрт, па касније помилован на 12. год. робије, од којих је издржао 3 год. до „Ослобођења“. Касније је познат као радикал, док је странка била на влади. Сада разочаран у свему, не сарађује политички ниједне, осим што бремза напредовање својих синова. Мајка ми је неписмена и незаинтересована политички.

Ја сам у Св. Стефану учила основну школу, затим наставила у Котору,* гдје ми је отац био премјештен у службу школског надзорника, тамо свршила четири разреда гимназије и онда прешла и свршила 2 раз. учитељске школе на Цетињу. Школовање сам прекинула најпре због болести (имала сам операцију на нози), а касније нијесам наставила услјед слабог економског стања мојих родитеља. Остала сам и радила у кући. 1932. отац ми се пензионисао и преселио у Београд, гдје и сада живи ради школовања остале дјеце. Два брата студирају: један филозофију, други право.¹ Трећи је ученик 7-ог раз. гимназије; четврти најстарији свршио основну школу и будући неспособан за икава рад, без занимања. Имам још двије сестре, једна је у 4. раз. гимназије, а друга у 4. основне школе.

Исте године кад смо прешли у Београд, 1932 у децембру мјесецу, старији брат, студент филозофије био је ухапшен због растурања летака и о-

* Вукица Митровић је учила нижу гимназију у Котору од 1923. до 1927.

¹ Старији брат — Стефан студирао је филозофију, а млађи — Ратко студирао је права на Београдском универзитету.

сућен годину и по робије у групи Ђорђа Јовановића и другова.² Друге године 1933, млађи брат, студент права био је ухапшен и затворен мјесец дана на Цетињу са Адолфом Муком и друговима.³ Све до тада ја сам била незаинтересована. Радила сам у то вријеме у једном приватном бироу као типкачица. Међутим, тада носећи храну брату у затвору, често сам се сретала и затим спријатељила с једном дјевојком, која је такођер једном ухапшенику носила храну. Она ме је привукла најприје својим пријатељством, а затим и заинтересовала комунизмом, објаснивши ми најприје зашто је мој брат у затвору. Ја сам чешће одлазила к њој, гдје сам се упознала с њеном браћом: један металац, сада на робији, други је био штампарски радник, недавно умро.⁴ Ту сам се упознала с многим радницима, који су к њима долазили обично недјељом послје подне ради читања и дискутовања. Слушајући ту многе неразумљиве ствари, ја сам се заинтересовала и почела читати све што су ми давали. У то вријеме упознала сам се такођер кроз братово ухапшење са једном студенткињом, која ми је пришла са намјером да ме изграђује.⁵ Ја сам јој повјерила моја познанства с радницима, и једног дана, по одобрењу оне другарице, одвела је к њима на недјељном састанку. Друге недјеље довела је студенткиња и мог млађег брата, који је тада пуштем са Цетиња дошао у Београд. Послије њиховог доласка више ту није било групног састајања. Касније сам схватила да је то била дивља група.* Студенткиња је предложила мени и другарици да ступимо у једну универз. омладинску хелију, на што сам ја пристала, а ова друга није. То је било у фебруару мјесецу 1934 године. У хелији, која је у почетку била мјешовита, а касније само женска, била сам 3 мјесеца. Из хелије сам иступила зато што нисам интелектуалка и што сам требала да будем на другом мјесту. Тада ме другарица са којом сам се најприје упознала и са којом сам и даље одржавала пријатељске везе, позвала и упознала са Ђукићем, а овај ме послје дугог проучавања употребио за рад, у октобру мјесецу 1934. год.⁶

² Због растурања летка „Другови студенти“, 7. новембра 1932, и летка „Не истичите заставе на дан 1. децембра“, ухапшена је група студената Београдског универзитета на челу са Ђорђем Јовановићем. Текстове летака написао је Ђорђе Јовановић, а главни организатори њиховог растурања били су студенти Стефан Митровић и Радован Вуковић. Ови леци умножени су у стану Коче Поповића. Од Суда за заштиту државе осуђени су Ђорђе Јовановић на 3 године строгог затвора, Стефан Митровић и Радован Вуковић на по 18 месеци строгог затвора, а ослобођени оптужбе др Сима Марковић, Коча Поповић, Димитрије Рајковић и др.

³ У групи комуниста затворених на Цетињу 1933. био је и Ратко Митровић, студент.

⁴ Вукица се упознала са Радом Ђулић, сестром Христифора Киће Ђулића, који је у то време руководио техничким апаратом партијске организације у Београду.

⁵ Упознала се са Душицом Стефановић, студенткињом филозофије, кћерком познатог револуционара Лазара Стефановића. Душица Стефановић и Стефан Митровић познавали су се са факултета, где су илегално радили у партијској хелији.

* Немајући везе са ЦК и без директиве од неког вишег партијског органа, радници су се сами окупљали у групе, прорађивали илегални партијски материјал, тражили везе са вишим органима и другим групама. Касније се за те групе одомаћио термин „дивље групе“, јер нису биле формирани од неког партијског форума.

⁶ Рада Ђулић је повезала Вукицу Митровић са Драгутином Чолићем-Ђукићем. На предлог Христифора Ђулића и његове сестре Раде, Чолић је Вукицу примио у КПЈ октобра 1933. После смрти Христифора-Киће Ђулића, по директиви Драгутина Чолића и сагласности Благоја Паровића, који је такође упознао Вукицу Митровић, Вукица је преузела руковођење техничким апаратом при штампарији „Комуниста“.

Изгубивши посао као типкачица, тада сам радила као млађа радница код једне снајдерке и као таква остала све до неколико дана пред хапшење, кад сам била ступила на једном привременом послу у Београдској општини поново као типкачица.

Букићу сам према његовим упутствима прибављала адресе, предавала добивену пошту и од њега књиге односила на пошту.⁷ Трагала за даљњим и некомпромитованим становима и пронашла само један сасвим сигуран. У том стану је било складиште материјала.⁸ Материјал, који сам добивала од њега и једног старијег друга,⁹ са којим ме је Букић упознао, а касније и једне млађе другарице односила сам у тај стан.¹⁰ Према налогу и упутству Букића, материјал би дијелила, препакивала и у мањим пакетићима поново предавала истом на његову даљу испоруку. У јануару ове године* Букић ме довео у везу са Илијом,¹¹ коме сам требала предавати материјал. Међутим, пошто ме Илија на првом састанку одмах упитао за штампарију „Комунист“, то се Букићу није свидјело и казао је да с њим нећу имати везу. Можда је постојао и други разлог. Послије неколико дана добијам везу са Петром.¹² Пошто смо се лично познавали, одмах смо се разишли с тим, да у техничком апарату не смију се људи познавати. Ипак послје неколико дана Букић ме поново шаље на састанак са Петром, говорећи ми да се испитало и утврдило, да не може бити опасности за провалу ни с једне ни с друге стране, т.ј. да смо обоје сигурни. Тако сам се састала с Петром и предавала му материјал примљен од старијег друга или млађе другарице. Почетком јануара Букић ме је такође довео у везу са још једном другарицом чији је стан био јавка имао је привремено складиште материјала. Са том другарицом сам и читала добивени материјал.¹³

Крајем марта мјесеца Петар је иступио из техничког ланца а мене спојио са Зораном,¹⁴ коме сам даље предавала материјал и на захтјев Букићев у мањим количинама од њега натраг добивала и овоме предавала. Тако све до 2 дана пред хапшење. Ухапшена сам у 3h ноћу 14. априла о.г. Моја браћа су била ухапшена 6 дана прије мене, на основу причања Муратовог.¹⁵ Пошто нијесам била обавијештена да је провала настала и по на-

⁷ Драгутин Чолић је одржавао везе са ЦК КПЈ у Бечу.

⁸ Складиште илегалног партијског материјала налазило се у Дунавској улици, у стану Јелице Орешковић.

⁹ Односи се на Благоја Паровића; Вукица је одржавала везе између Благоја Паровића и Драгутина Чолића. Са Паровићем њу је повезао Драгутин Чолић. Паровић је био одушевљен њеним смислом за конспиративан рад.

¹⁰ Односи се на Јелицу Орешковић.

* Односи се на 1935. годину.

¹¹ Илегално име Тодора Вујасиновића, члана ПК КПЈ за Србију, тада руководиоца Покрајинске партијске технике.

¹² Илегално име Васо Прља. Ради растерећења руководиоца ПК КПЈ за Србију, по директиви ЦК КПЈ, технички апарат ПК појачан је новим снагама, а један од њих био је Васо Прља. Прља је често затваран, доживео је тешка мучења која није увек могао да издржи, па је тако овом приликом одао неке ствари. Робовао је у Сремској Митровици, концентрационом логору у Билећи и врло често био затваран. Иначе, Прља је један од светлих ликова наше Револуције, у којој је погинуо као првоборац.

¹³ Почетком 1935. Драгутин Чолић је Вукицу Митровић повезао са Милицом Шуваковић.

¹⁴ Илегално име Мирка Сарделића. По налогу „Јоце“ — Ђорђа Митровића, тада инструктора ЦК КПЈ у Београду, Вукица је повезана са Васом Прљом, а овај са Сарделићем. Вукица је тада имала илегално име „Вера“.

¹⁵ Илегално име Војина Куртовића, студента права на Београдском универзитету.

шој линији, то сам мислила да ме одводе ради неке ситнице, због браће, као што су ми агенти приликом хапшења и рекли. Али кад су ме предали целату Вујковићу, одмах сам схватила да је нешто озбиљније. Ухватио ме за ухо и водио по соби, показујући ми хрпе узваћеног материјала. На питање: „Да ли познајеш овај твој материјал?“, одговорила сам да га не познајем, при чему ми је опалио један шамар. Затим ме одвео на врата друге собе и унутра ми показао погуреног на столицу и свог испребијаног Петра. На питање: „Да ли онога познајеш?“ ја сам одговорила „не“, на што се овај разбијеснио као рис и поново ме пласнуо. Ја сам на то одговорила, да нијесам ни видјела лице тог младића, јер је погнут. Онда ме увео унутра, Петар је дигао главу и рекао ми: „Немој да изводиш, убише ме, они знају све!“ Мене су те ријечи више опалиле него Вујковићеви шамари и тада сам рекла да га познајем. да сам се упознала с њим прошлог љета у Будви на мору (као што сам се стварно и упознала први пут са Петром на легалан начин), али да с њим нијесам имала никакве везе осим случајног сусрета на улици. Онда су Петра одвели, а довели Зорана, о коме ја стварно нијесам ништа знала осим да сам му давала материјал, и зато сам тврдила да ја тог дјечка видим сада, на полицији, први пут у животу. Одвели су Зорана, а мени су наредили да се свлачим. Када сам остала у хаљини и боса, Космајац ми је везао позади руке у ланцима, гурнуо ме при чему сам потрбушке пала на под, дигао ми ноге и везао заједно са рукама и онда ударао по табанима жилом. Вујковић, чупајући ми косе, постављао питања, а један агент сјео ми на леђа и запушио уста крпом.

— „Људи су ту. Ту је Илија, Света¹⁶ Стева, Петар, Зоран, материјал је сав у нашим рукама, још само нам треба штампарија, па смо за увијек уништили београдску организацију. Ти нам мораш казати до 6 h па макар издахнула под нама“.

Остајала сам упорно при томе, да нијесам и не знам, као што и стварно нијесам знала гдје је штампарија.¹⁷ Било је скоро и 7 h кад су престали да ме туку. Онда су поново довели Зорана и питали га: „Је ли она?“ Он је муцајући одговорио: „Јест, она је!“ Пошто није могао да говори дали су му да пише своје саслушање. Ја сам тада пренијета у агентску собу у чијем је једном ћошку лежао Петар везан у ланцима. Чувао нас је један агент. Током читавог дана агенти су стално залазили к нама и сваки понешто испитивао, а Вујковић и Космајац увијек са јаким пријетњама. Ја сам тог дана смислила да ћу ћутати док узмогнем, а онда ћу рећи, да јесам им давала материјал и да сам га добивала од једног непознатог лица. Друге ноћи на саслушању затекла сам Зорана везаног на поду како га Вујковић туче. Положили су и мене до њега, па почели тући. Ја сам ћутала. Тада је Зоран почео да ме моли да признам, говорећи да је већ много батина добио ради мене. То ме страшно убило и тада сам рекла да ћу све да признам, на што су Зорана одмах одвели, а мене стали да саслушавају. Ја сам онда поново почела говорити, да немам шта да им признам. Тада су ударили јаче,

¹⁶ Илегално име Милана Гавриловића. Гавриловић је био секретар Месног комитета КПЈ од септембра 1934. године. У овом комитету, који је формирао Благоје Паровић, били су: Јосип Босак-, Јован“, Џевад Маглајић-, Обрад“, Душан Ђорковић-, Бошко“, Миодраг-Миша Трипковић.

¹⁷ У Београду је тада радила партијска штампарија у којој је излазио лист „Комунист“, орган Обласног комитета КПЈ за Србију. Штампарија се налазила у Триглавској улици бр. 34. До септембра 1935. формирана је и друга илегална штампарија, штампарија ЦК КПЈ, која се налазила у Варшавској улици бр. 19. Ову штампарију је по директиви Благоја Паровића организовао Драгутин Чолић.

тако да сам се онесвијестила.¹⁸ Кад сам дошла к себи почела сам им причати причу коју сам била смислила у агентској соби. А та гласи: да сам се на једном течају, којег сам у то вријеме похађала, упознала са једним младићем, који ми је пришао као дјевојци, удварајући ми се. Пошто ми се свидио, ја сам му узвратила и тако смо се спријатељили и завољели. О њему знам само толико да се зове Миша.* Једног дана он ме замолио, да ли бих хтјела, да му један пакет предам једном младићу, са којим ће ме он претходно упознати. Ја у томе нијесам видјела ничег рђавог и за његову љубав, врло сам радо пристала. Не знам зашто, он ми је прије него што сам отишла на састанак са дотичним младићем, дао један лист и казао да га држим у руци, да стоји на одређеном мјесту и да ће ми тај прићи (јер је Петар казао да смо се упознали са знацима распознавања и лозинком). Ја сам у младићу, који ми је пришао, препознала свог познаника из Будве и обрдовала сам се, али ми је било чудно кад ми је овај на то одговорио, да му ја не могу предати пакет баш зато што се познајемо. Ја сам то саопштила Миши и питала га да ми објасни зашто. Он ми је на то одговорио, да је то зато, што би се та предаја пакета више пута поновила. Мени је то, заиста, све било чудно, али заслепљена љубављу, ја нијесам уопште размишљала, а нијесам могла ни сањати да ће ме то довести до полиције. Послије неколико дана ја сам се по налогу Мишином, поново састала са својим познаником и с њим заказала састанак за предају пакета. То се стварно више пута поновило и једног дана ми је мој познаник казао, да он више не може примати те пакете, већ да ће ме упознати са једним младићем који ће мјесто њега примати пакете. Тако сам предавала пакете добивене од Мише и том другом младићу, којег чујем да ви зовете Зоран, а коме ја иначе нијесам знала никаквог имена. Нити ми се представио, нити сам га ја питала. Пакете, који су најчешће били у актен-ташнама, нијесам отварала, нити сам знала шта има у њима.

Та их је прича страшно разбијеснила, па су ме везали и почели поново тући, говорећи ми, кад је све тако што им то нијесам одмах испричала, него сам до сада ћутала и да они врло добро знају, да је мени циљ да добијем у времену т.ј. да људи сазнају, да се склоне и да сакрију штампарииу. Заклињала сам се свачим да није тако и да немам појма о никаквој штампарии. Тада су инсценирали ово: као тобож одлучили Вујковић и Космајац да ме усмрте. Дизали ме са патоса и поново бацали доље, скубли** за косе, тукли главом о под и млатили пендрепом и жилом куд су стигли. Тада је скочио један агент, извукао ме из њихових руку и одио ме у агентску собу. То је био „добар човек“ мој „спаситељ“, коме сам ја требала да се повјерим. Према мени је њежно и благо поступао и очински ми сав-

¹⁸ О начину мучења Вукице Митровић, Тоша Вујасиновић пише: „Ја сам већ раније доста слушао о разним мучењима која примењује полиција кад саслушава комунисте. У овом часу ја нијесам видео шта они у суседној соби раде, али сам осећао према оно што ми је до ушију долазило да се ради о нечем невероватно ужасном. Пригушено јечање, а затим повремено јаук жене коју су мучили доводили су ме до таквог стања да сам помислио како би било да скочим и ударим главом о железни радијатор, који је стајао недалеко од мене. Било је то нешто неиздржљиво. Касније су и мене на сличан начин мучили, али ових неколико сати које сам провео прислоњен уза зид слушајући шта се у суседној соби ради, били су, како ми се чинило, страшнији од свега што сам касније и сам преживео. Жена је, јечећи, одбијала да одговара. Чух како неколико пута доводе Петра, а онда опет почињу да је тучу. Ја сам на крају схватио више инстинктивно кога тако страшно муче. Била је то Вукица Митровић, наша веза са штампарииама“. — Тодор Вујасиновић, Мучне године (сећање на илегална времена 1930—1941), Сарајево 1965, стр. 122.

* Вукица је ово име изменила, јер се она није познавала са Миодрагом-Мишом Триповићем.

** Вероватно значи „вукли за косе“.

жетовао да му ја све испричам и да он то неће њима зликовцима причати, већ ће само настојати да ме више не муче. Ја сам му такођер бољећивим гласом одговорила, да сам ја, најалост, све њима испричала и да више немам шта да кажем. Онда је пришао Петру и испричао му шта сам ја све говорила на саслушању, на што је Петар казао да је то страшно и глупо и неуверљиво што сам говорила. Ја сам Петра цијенила и напоље сам му много вјеровала, па ме тај његов суд сасвим дотукао, тако да сам постала очајна не знајући шта да радим. Те ноћи су некога страшно тукли, јаукао је и урликао, да је, мислим, и најокрутнији човјек морао да протрне.¹⁰ Ко-смајац је широм отворио врата наше собе и с времена на вријеме питао ме, да ли чујем и да ли познајем глас свога брата, да ли чујем како ме моли да све испричам. „Ми му сада гулимо кожу, он ће да прича кад нећеш ти“. Ја сам начулила уши и јасно сам чула глас старијег брата (премда то није био он). Затим су дошли да ми кажу, да ће сада и млађег да туку, онда сам ја, незнајући више шта радим, почела да их молим и преклињем да њега не туку, јер је туберкулозан, па ће одмах пропљувати крв. Те ноћи нијесу више никога тукли и кад се све смирило и наш агент задријемао, ја сам се допузала до Петра и молила га да ми каже што ћу да радим и зар је баш тако глупо то што сам говорила. Он ми је казао да сам погријешила и да нијесам смјела рећи, да сам водила љубав, јер је логично да оног кога волим морам и познавати. Стога да им морам нешто рећи, да им бар дам неки правац куда ће трагати, ако стварно не знам, гдје је штампарија, јер да не туку само мене за штампарију, него и све остале, а највише њега. Ја сам стварно повјеровала да сам грдно погријешила и сматрала сам да сам запала у безизлазан положај. Чинило ми се да све људе туку само ради мене, као што су ми они то стално и говорили. Треће ноћи суочавали су ме са Петром. Овај је говорио, да сам ја „последња карика у техничком ланцу“ ка штампарији и да бих према томе морала знати за њу. То је поткријепио једним детаљем из нашег рада. Наиме, да сам ја једном приликом на састанку требала да донесем материјал, али он је био спријечен и није дошао на састанак. Сутрадан смо се нашли у исто вријеме на исто мјесто, он ме упитао шта сам урадила са материјалом, а ја да сам одговорила, да сам га повратила натраг. Тај моменат им је био главни доказ да сам ја материјал тобож доносила равно из штампарије, чим сам га могла и враћати; и то ме највише теретило. Тај случај је био, само ја сам материјал однијела у спремиште за кога Петар није знао. А то враћање ја сам објаснила на тај начин, да ме мој дилбер Миша увијек чекао на ћошку друге улице и по предаји пакета ја бих се поново са њим састала, и тако тог пута вратила сам му пакет. Они то нијесу вјеровали, па су опет почели да ме туку. Тада су ми „показали“ акт с којим им министарство наређује, да по цену наших глава морају доћи до истине. „Ноћас је крајње вријеме да нам кажеш штампарију. Сада ти ни бог неће спасити твог млађег брата“. Одвели су ме у собу одакле сам слушала ударце и јауке. Тукли су као бијесне звијери. Ја сам осјећала као да ћу да полудим. Тражила сам средство да се раним и нашла сам једну велику зижернадлу са којом сам закопчавала џемпер, замолила сам да ме одведу у клозет и тамо ископала прилично дубоку рану на лијевој руци са намјером да прекинем неку вену. Али није-

¹⁰ У овој провали полиција је бесомучно тукла све ухапшене, а нарочито Васа Прљу, Тодора Вујасиновића, Вукицу Митровић и Милана Гавриловића, јер је желела да од њих, као руководиоца, сазна што више, а посебно да открије илегалну партијску штампарију.

Драгутин Чолић се сећа да је Васа Прља успео да сакрије и пред судом покаже кожу са табана дебљине 2 см. Та кожа је отпала услед грозних батина. Био је то најјачи доказ бруталности полиције, што је у многоме утицало на пороту да окривљене релативно благо казни (од неколико месеци до две и по године), иако су према оптужници и Закону могли да добију казну до 15 година. Велики број оптужених ослобођен је оптужбе, јер су на полицији изјавили да су им признања изнуђена мучењем.

сам успјела јер ме спријечио агент, који је видећи да сам се дуго задржала ушао у клозет. На његову вику дотрчали су многи агенти, стегли ме за раву, однијели у канцеларију, иако се нијесам била онесвијестила. Одмах јавили за љекара и док смо овог чекали шамарали ме и пљували и називали најпогрднијим именима. А Вујковић, да сам му с тим све признала. Љекар ми је завио рану, онда су ме одвели у Држ. болницу, тамо ми прочистили рану и ставили 4 копче. Послије су ме одмах повратили натраг и дуго ме гњавили да им истину кажем зашто сам то урадила. Ја сам им рекла да више нијесам могла да издржим батине и да гледам и слушам мучење других. Можда је то био и прави разлог, и можда сам то учинила из малодушности, јер да сам била храбрија и отпорнија, сигурно то не бих урадила, и ако ја правдам саму себе да у том моменту нијесам мислила на смрт, него само на болницу. Сутрадан су стално поред мене стајала два агента и нијесу ми давали да се мрднем. Морала сам непомично да лежим, а у собу су сваког часа залазили свемогући агенти и својом виком и псовкама настојали да ме збуне. Кад су ме одвели на саслушање, ја сам, не господарећи више својом свијешћу, јер да није било тако не бих то урадила, измијенила у свом исказу, и то, да Мишу нијесам упознала на течају, већ да ме с њим упознала у болници код свог болесног брата једна девојка са којом сам пријатељица.²⁰ Довели су ту дјевојку и тукли мало, али ми ни то нијесу вјеровали, иако је и она исто потврдила, већ су говорили да с тим хоћу да скренем правац. Више ме нијесу везивали, ни тукли по табанима, већ само по тијелу и настојали да чујем и видим све што се дешава, тако да за 14 ноћи у агентској соби, нијесам уопште заспала.²¹ Сваке ноћи су ме одводили на саслушање, а тако исто и Петра, кога су и даље ужасно тукли. Стално су захтијевали да им кажем или човјека, који ми је предавао материјал или штампарију. Ако је већ тако да волим тог човјека, онда морам знати ко је он и гдје му је стан, гдје смо се састајали? Девете ноћи казала сам да сам се с тим младићем Мишом састајала у стану једне моје пријатељице, без њеног знања кад је ова била на послу. Знала сам један начин како да уђем у њен стан без кључа. И ту су другарицу довели, али је она изјавила, да се ја никад с никим у њеном стану нијесам састајала, већ да сам увјек сама долазила.²² На основу тога, они мени више нијесу ништа вјеровали. На питање ко је код ње био кад сам ја долазила, она је набројала неколико њих од којих су једног и ухапсили, ради сличности са описом Мишиним и суочавали ме са њим као са тобожњим мојим љубавником. Још су ме суочавали са Илијом, Светом, Павлом,²³ Маслешом²⁴ и мојим старијим братом, кога су непослетку хтели да оптуже, да је он тај човјек кога ја волим, а да нећу да га одам. Зато су га мало и тукли песницама по бубрезима, а млађег нијесу ни дирали. Два мјесеца је лежао, а да га нијесу ни саслушали, него пред само пуштање. Оба је увукао Мураг. Старијег да му је дао неке печате за летак о Мирку Срзентићу, а за млађег да мисли, да је неки инструктор.

²⁰ Односи се на Душицу Стефановић.

²¹ „Вукица је прошла најстрашније. Њу нису тукли дуго као неке од нас. Али зато су се на њу сручили нарочито првих неколико дана. Једног дана док су ме суочавали са Петром“, сећа се Тодор Вујасиновић, „у настојању да се што пре докопају штампарије, сав бесан добацио му је Комајац:

— Слушај ти, немој да нас случајно лажеш. Да је камен, досад би проговорила“.

²² Односи се на стан Лепосаве Момировић, дактилографкиње.

²³ Илегално име Дида Демаја.

²⁴ Веселин Маслеша, публициста и истакнути партијски радник у Београду, био је ангажован од стране партијског руководства по линији Црвене помоћи и за контакт са интелектуалцима и политичарима из грађанских партија.

Четрнаестог дана Петра и мене су превели у затвор одакле су нас ређе саслушавали. Мене су ставили заједно са осталим другарицама, као и са оним двјема које сам увукла и које су остале у затвору једна 20, а друга 15 дана и пуштене с тим, да сам ја све лагала што сам говорила, али ја сам и на записнику остала при истом. Из полиције су још пуштени: два ћака Техничке школе, онај младић сличан Миши, мој младић брат и још двије дјевојке. Два и по мјесеца смо били на полицији и због тога штрајковали глађу да нас предаду суду. Четвртог дана почели су нас преводити, али ми смо и на суду настављали штрајк све док нијесу све превели. Тако је штрајк трајао седам дана. Послије два дана поново смо ступили у штрајк, као протест на полицијски терор и били у њему 4 дана и најзад трећи пут 2 дана ради несавјесног прегледа судског љекара. Још док смо били на полицији договорили смо се да све што није конкретно доказано поричемо. Тако су се другови договорили да и за мене порекну и да кажу да то нијесам била ја, већ нека друга дјевојка мени слична и пошто нијесу знали, т.ј. пошто Петар није знао како се зове та дјевојка, то се у страшним мукама сегио мене као познанице и казао да сам му ја давала материјал. Зоран је то такођер под батинама потврдио, као што сам и ја сама била принуђена мучењем да све то признам. Послије 15 дана пуштена сам са још четворицом од истражног судије и то да се из слободе браним, јер је љекар констатовао да сам болесна и да имам трахому у очима (ово последње није било тачно, већ је љекар погријешно). Затим кад је пуштена друга група од истражног судије од њих десеторице и ја сам била са њима сасвим ослобођена.*

Послије затвора требало ми је дуго времена док сам се опоравила. То моје стање искористили су другови, а највише мој старији брат, за кампању против полиције. Вукао ме по граду или сам могла или нијесам и показивао ме као неко чудо. У то вријеме у Београд су допутовали неки професори Сорбоне из Париза од којих су неки били у комитету за амнестију свих политичких осуђеника, па су се интересовали о стању у политичким затворима и нарочито о случајевима из последње групе. Другови су им прикупљали податке и као један примјерак одвели мене, гдје сам у детаљима морала да испричам свој случај. Професор Вебли, који је потписник на Манифесту за амнестију, писао је све што сам говорила. Тим професорима је послије неколико дана полицијски отказано југословенско гостопримство.²⁵ Послије тога уз амнестијски одбор требало је да се створи и један одбор жртава терора, чији сам члан требала и ја да будем, али се до мог одласка није још било ништа формирало. Иначе била сам ступила у обновљеној Ц.П. организацији као члан мјесног комитета. Рад организације био је тек у зачетку. Радило се на стварању Ц.П. група по факултетима и синдикатима, на скупљању новца за хитну помоћ осуђеним друговима и плаћању њихових адвоката,²⁶ на стварању одбора мајки полит. осуђеника, које су требале да потпишу и упуте свим хуманим београдским друштвима једно писмо састављено у нашем комитету, као апел да дају свој потпис за ослобођење њихових неужно затворених синова. Ја сам напустила организацију прије него се то образовало.*

* Ова група пуштена је 13. маја, а са њима и Веселин Маслеша.

²⁵ У овој групи професора са Сорбоне био је и др Зденко Рајк. У штампи Велике Британије и Француске и неких других западних земаља, захваљујући подацима које су прикупили ови професори уз помоћ београдских комуниста, писало је о бруталности југословенске полиције.

²⁶ Групу ухапшених комуниста у Београду бранили су др Бора Продановић, др Иван Рибар, др Владимир Симић, др Сава Косановић, др Драгољуб Јовановић и други. Вукицу је требао да брани адвокат Љубиша Димитријевић.

* Вукица овде мисли на одбор Црвене помоћи.

Другови из Београда упутили су ме у Загреб, гдје сам требала да добијем пасош за даљи пут.²⁷ И тако чекајући на пасош будем у Загребу ухапшена заједно са другарицом код које сам била на стану. Та другарица је била тужена од стране раније газдарице, коју је напустила непосредно пред мој долазак. Тужила је, да је чула типкање, па стога посумњала да се нешто недозвољено ради у њеном стану. Дошли су по другарицу, а мене нашли код ње непријављену, па и мене одвели. Њу су третирали као опасну штампарку, а мене као курирку (нијесу имали друга посла), гњавили нас 4 дана и уз помоћ интервенције другаричине тетке пустили нас. Мени запријетили, да се одмах изгубим из Загреба, што сам их одмах и послушала.

Укратко ћемо навести још само неколико најважнијих детаља из живота и рада Вукице Митровић, до њене смрти децембра 1941. године.

По повратку у Београд Вукица је радила у техници Месног комитета Партије. Она је била тиха и радна, скромна, невероватно конспиративна, сталожена и увек поуздана. Због њене конспирације, изненадног и неопаженог доласка на састанке добила је од својих најближих другова надимак „Шуња“. Свој рад у пролеће 1936. наставља такође и у синдикату текстилаца, као члан Управе овога синдиката.²⁸ После провале и пада Месног комитета КПЈ за Београд, у јесен 1936. године, Вукица ради пуном снагом на повезивању организација КПЈ у Београду. Са неколицином београдских комуниста, који су избегли провалу, наставља рад на окупљању језгра партијских организација у Београду, из кога ће бити створено ново партијско руководство. Од марта 1937. године она је руководила Месним комитетом Партије за Београд.²⁹ До краја 1937. године комунисти који су се вратили са робије и део чланова партијског језгра око МК КПЈ за Београд успоставили су везе са партијским организацијама у унутрашњости Србије и појачали политички рад у масама. У мају 1937. године формиран је ПК КПЈ за Србију од шест чланова, у који улази и Вукица као секретар Месног комитета Партије за Београд. Било је

²⁷ Крајем 1935. ЦК је затражио од организација у земљи да један број најбољих комуниста упути на школовање у Москву. На предлог организације КПЈ и СКОЈ-а из Београда изабрана је Вукица Митровић. Међутим, проваљен је канал у Загребу, па се она вратила у Београд.

²⁸ Поред старијих активиста синдикалног покрета у Београду (Животе Јевтовића, Риста Стефановића, Новице Петровића, Ивана Божићевића, Јосипа Боснара), једна генерација млађих активиста синдикалног покрета, као што су А. Ранковић, Андрија Хабуш, Бора Марковић, Вукица Митровић, Миленко Брковић, Филип Кљајић и др., давала је снажан политички импулс раду у синдикатима.

²⁹ У Месном комитету били су поред Вукице и Иса Јовановић, Василије Буха, Светозар Вукмановић-Темпо и Милорад Топалов.

то велико признање за њен дотадашњи рад и држање пред класним непријатељем.³⁰

Вукица је била посебно спретна у растурању летака и другог илегалног материјала. Најчешће је у обичној корпи за поврће преносила бројеве „Пролетера“, „Комуниста“, летке и други илегални материјал. Као камуфлажу стављала је по том материјалу кромпир, поврће или неку другу храну. На први поглед била је то скромна домаћица која иде са пијаце или из неке радње и жури својој кући. Без страха, тихо и мирно извршавала је своје задатке; без узбуђења и панике са илегалним материјалом пролазила је поред агената. За преношење илегалног материјала у Београду, Вукица је понекад користила и своју мајку. Илегални партијски материјал и пошту чешће је носила у унутрашњост Србије, а нарочито у Ваљево. Иако је врло често сретала агенте на улици, у возу, на жељезничким и аутобуским станицама, никад се, за читаво време њеног рада на том послу, није десило да је полиција ухвати са илегалним материјалом, нити да у њу агенти посумњају. Строго се држала правила конспирације, а и сама је своје држање подешавала према тренутној ситуацији. Међутим, после хапшења и саслушања у полицији априла 1935. год., до краја компромитована, Вукица више није могла да се интензивно бави овим послом. Тај задатак преузели су други, млађи и некомпромитовани комунисти.³¹

Њена строга конспиративност, пуна опрезност и савесност у сваком раду који је обављала одушевила је и Благоја Паровића, члана ЦК КПЈ и инструктора ЦК у Србији у периоду 1933—1935. године. Зато јој је у то време и поверио један од најтежих и најодговорнијих задатака — техничку организацију примања и растурања илегалног партијског материјала и штампе. Тај задатак повераван је само најоданијим и најспособнијим комунистима.³²

Један део истакнутих комуниста, у првом реду оних који су прошли робију и оних који су остали забележени у полицијској архиви као „познати комунисти“, најчешће је губио запослење. Они су живели полулегално или илегално. Партијска каса није могла да обезбеди њихову егзистенцију, па су се они морали сами сналазити. Тако је било и са једном групом текстилних и кројачких радника у Београду. Они су организовали илегалну шивачку радионицу у Престолонаследничковој улици (данас Бу-

³⁰ У ствари, то је био секретаријат ПК КПЈ за Србију именован од стране Александра Ранковића, који је одлуком ЦК КПЈ изабран за секретара ПК. Поред А. Ранковића и Вукице Митровић, у руководству КПЈ за Србију били су још Милош Матијевић, Милован Ђилас, Мома Марковић и Љубинка Милосављевић.

³¹ Архив за раднички покрет Србије, бр. 13037/225; 79; изјава Спасеније Вабовић.

³² Изјава Драгутина Чолића дата аутору 20. V 1971. године. Чолић је у Београду радио по задатку Коминтерне и ЦК КПЈ.

левар револуције), у близини Ђерма. У овој радионици радила је и Вукица Митровић.³³ Радионица је радила за Завод војне одеће. Материјал за шивење војних униформи добијан је од Аце Миладиновића, који је у то време радио у поменутом Заводу. Овај радник кројач могао је да узме веће количине материјала из предузећа и да га носи кући и тамо шије униформе са својом женом. Ову околност одмах су искористили комунисти. Аца Миладиновић је узимао веће количине материјала и предавао га Вукици која га је носила у ову радионицу. За сашивене униформе добијен је новац којим је помагана и партијска каса и подмириване потребе оних који су у њој радили. Бригу о незапосленим комунистима касније ће водити „Народна помоћ“, која ће од краја 1938. године у Београду и Србији веома успешно деловати.³⁴

Због илегалног рада и бројних партијских задатака, свакодневних напора да се нађе неко сталније запослење и нешто заради за живот, Вукица скоро није имала времена да мисли о себи и свом личном животу, животу младе девојке. Она је водила скоро аскетски живот. Било је то чудно и њеним друговима. То није било право ни њеним родитељима, али су је подржавала обадва брата, и Стефан и Ратко, који су у то време били у руководству студентског покрета, такође ангажовани у свакодневним и разноврсним акцијама студената Београдског универзитета. Известан прелом у њеном животу чини познанство са Андријом Хабушом, за кога се удала 1937. године.³⁵ Становали су у једној малој, скромној али са пуно укуса уређеној собици. Био је то брак два млада револуционара. Иако је Вукица свој живот посветила револуционарној борби, илегалном раду, она је оно мало слободног времена проводила са својим супругом, кога је много волела. И у најтежим тренуцима она је знала да унесе радост у њихов дом. Била је према свом другу ретко нежна и племенита. Зато је и била омиљена и радо виђена у друштву својих другарица и другова. Њихов брак био је у неку руку узор за бракове револуционара.³⁶

Велике провале у Србији 1935, 1936. и 1937. године, у којима је пало у затворе више од 200 комуниста, скојеваца и симпатизера Партије, нису ни дезорганизовале ни спречиле даљи много бржи организациони раст и појачану политичку делатност КПЈ. Редови Партије стално су попуњавани новим, млађим кадром, који све више заузима руководећа места у партијским ћелијама, организацијама и комитетима. Комунисти постају „масовици“, непосредни политички радници у масама, у радионицама,

³³ У радионици су још радили Александар Ранковић, Јелица Орешковић, Милутин Ераковић и још један кројачки радник.

³⁴ Историјски архив Београда, 4202/МГ—5681, сећање А. Ранковића, стр. 42—43.

³⁵ А. Хабуш је почео да студира у Београду, али је морао да се запосли да би се издржавао. У то време он је већ био познати синдикални функционер у Београду.

³⁶ АИРПС, бр. 13037/225, 4.

фабрикама, у синдикату, на Универзитету, међу средњошколском омладином и на селу. Мерило за оцењивање рада сваког члана Партије и СКОЈ-а, критеријум за пријем у Партију и СКОЈ сваког активисте, био је управо његов свакодневни рад у масама. Био је то снажан заокрет у дотадашњем раду Партије, што ће у Београду, а и у већини места Србије, дати позитивне резултате. У великом броју штрајкова, а нарочито великих штрајкова, комунисти имају све већу, па и руководећу улогу. Од чланова ПК КПЈ за Србију и чланова МК КПЈ за Београд створено је руководеће језгро које је руководило свим штрајковима, координирало борбу штрајкача једног или више штрајкова у Београду. У том одбору Вукица Митровић заузима значајно место.³⁷

Као члан Месног Покрајинског комитета често је одлазила у унутрашњост Србије (Ниш, Ваљево, Крагујевац), носећи директиве, одлуке или закључке ЦК КПЈ или ПК КПЈ за Србију. Она се на терену упознавала са руководиоцима КПЈ, са чланством појединих организација, помагала им при спровођењу добијених задатака, објашњавала смисао појединих одлука Покрајинског комитета и др.³⁸

Као и остали чланови ПК КПЈ за Србију, Вукица је учествовала у свим акцијама које је организовала КПЈ по линији Народног фронта, посебно се ангажујући у практичном раду на окупљању радничких маса у борбу против фашизма и пете колоне. Активност Странке радног народа одвијала се углавном за време избора, преко разних предавања, на којима је објашњавана политичка ситуација у земљи и свету, затим у покретању борбе против владајућих режима, кроз покретање и обједињавање разних акција радничке класе, а посебно кроз контакте са лево оријентисаним људима из разних грађанских партија. Оваква делатност омогућила је Партији шири утицај на већи број људи свих друштвених сталежа. Више пажње МК КПЈ за Београд, а посебно Вукица Митровић посвећује раду међу текстилним радницима у Београду. Заједно са Милошем Матијевићем ангажује у политичком раду са текстилцима већи број младих, полетних текстилних радника који су били главни носиоци борбе текстилаца у Београду пред рат; преко њих Партија је спроводила све своје акције. Вукица је учествовала у организовању и вођењу штрајка радника у „Београдској текстилној индустрији — А. Д.“. Штрајк је трајао од 21. децембра 1937. до 19. јануара 1938. године и у њему је учествовало 950 радника.³⁹ Вукица је тада руководила и партијском организацијом текстилаца на Карабурми.

³⁷ У тој групи били су још Александар Ранковић, секретар ПК КПЈ за Србију, Милош Матијевић, секретар МК КПЈ за Београд, и Радоје Дакић.

³⁸ Као фн. 36.

³⁹ Радничке новине, 19. XII 1937, 3 и 22. I 1938, 4; Политика, 13. I 1938; Уједињени синдикати, Београд, бр. 3—4, март-април 1938.

Током 1938. године ангажована је више у раду са текстилцима на Карабурми и у синдикатима УРСС-а. Руководила је Културно-просветним одбором радника и намештеника организованих у УРСС-у.⁴⁰ Тај посао, легални политички рад, био јој је потребан како би онемогућила полицији да уђе у траг њеног политичког рада као члана ПК КПЈ. Од 1938. године комунисти су у Београду и Србији преузели велики број места у руководствама УРСС-а. Преко чланства и нижих руководства они су имали доминантан утицај у појединим савезима и друштвима УРСС-а. Због тога је Управа града Београда распустила и забранила даљи рад Месном међустроковном синдикалном одбору. Женској секцији при Главном радничком савезу, Покрајинском одбору УРСС-а, Женској секцији при Савезу намештеника, где је Вукица имала велики утицај, и Говорном хору при радничком друштву „Абрашевић“.⁴¹

У провали Јована Радонића, крајем децембра 1938. године, ухапшена су у Београду 32 члана КПЈ и Скоја, међу којима се налазила и Вукица Митровић. Остала је чврста и непоколебљива на саслушању у полицији и код иследних органа Суда за заштиту државе, па је у недостатку доказа пуштена на слободу. По изласку из затвора до пада у руке Специјалне полиције септембра 1941. године, Вукица је живела и радила у строгој илегалности.⁴²

Заједно са осталим члановима ПК КПЈ за Србију и МК КПЈ за Београд Вукица руководи радничким и студентским демонстрацијама и другим акцијама у Београду пред рат. Она је један од организатора и руководилаца великих демонстрација радника, студената и напредних грађана у Београду против рата, скупоће, за мир, аутономију Универзитета, слободу науке и слободу рада синдикалних организација, одржаних 14. децембра 1939. године. Она се налазила у ужем руководству ових демонстрација.⁴³

На Покрајинској партијској конференцији, одржаној почетком маја 1940. године у Београду, Вукица је поново изабрана у ПК КПЈ за Србију, а непосредно после конференције улази и у новоизабрани Секретаријат ПК КПЈ за Србију.⁴⁴

Почетак рата затекао је Вукицу Митровић на партијском раду у унутрашњости Србије. Комунисти Србије вршили су организационе и политичке припреме како би што спремније дочекали рат. У ствари, они су спроводили у дело одлуке ЦК КПЈ,

⁴⁰ Радничке новине, бр. 9 од 25. II и бр. 13 од 25. III 1938.

⁴¹ Архив за раднички покрет Београд, Фонд *Согр. delicti*, бр. 18556.

⁴² Међу ослобођеним 11. јуна 1939. године били су Светозар Вукмановић-Темпо, Вукица Митровић и Иса Јовановић. Осталим је суђено 23 и 24. јуна 1939. године.

⁴³ ИАВ, 4202/МГ—5681, 51.

⁴⁴ Исто, 56—57.

ПК КПЈ за Србију и партијског саветовања са Чукарице, одржаног 29. марта 1941. године.⁴⁵

Непосредно после бомбардовања враћа се у Београд, а затим одлази у родно место, одакле се враћа после неколико дана и наставља рад у МК и ПК. Са осталим члановима МК и ПК радила је на прикупљању оружја, санитетског материјала и на организовању ударних десетина, које су вршиле саботаже и друге диверзантске акције у Београду. Вукица је често у тим акцијама и сама учествовала. Она је учествовала у једној од најзначајнијих акција у Београду после капитулације, у акцији спасавања Александра Ранковића — Марка из болнице у Видинској улици, где је смештен после хапшења и мучења у Гестапоу. Вукица је била један од главних организатора у овој акцији.⁴⁶

Заједно са мајком Милоша Матијевића, Вукица се старала да се затвореним комунистима и родољубима у Специјалној полицији и Гестапоу редовно шаљу пакети са храном и другим потребама. Она је одржавала везу и са Јанком Јанковићем, шефом картотеке Управе града Београда, који је београдске комунисте на време обавештавао о плановима Специјалне полиције и Гестапоа. То је имало великог значаја, нарочито пред напад на СССР, када су Гестапо и Специјална полиција припремили спискове са именима комуниста и адресама како би их могли похватати и отерати у логор.⁴⁷

Поред сталних задатака у руководству МК КПЈ и ПК, Вукица је стално одржавала везе са партијским организацијама у граду, одлазила на њихове састанке, преносила директиве МК и ПК, помагала им у свакодневном раду и при извршавању конкретних политичких или борбених задатака. Она се у том послу посебно ангажовала на Карабурми, где су је радници познавали и веома ценили и поштовали као искреног радничког борца.⁴⁸

---

⁴⁵ Саветовању су, поред генералног секретара КПЈ Јосипа Броза, присуствовали чланови ЦК КПЈ који су се налазили у Београду, чланови ПК КПЈ, инструктори ПК и један број секретара окружних комитета из унутрашњости Србије и чланова МК КПЈ за Београд.

⁴⁶ По налогу Тита, акцију су организовали Милош Матијевић, Ђуро Стругар, Спасенија Бабовић и Вукица Митровић. Они су били и одговорни за успех ове акције. Заједно са Милошем Матијевићем, и групом од 40 наоружаних комуниста и скојеваца, Вукица је директно учествовала у овој акцији. (ИАБ, 4202/МГ—5681, 73—75; АИРПС, бр. 13037/225, 5).

⁴⁷ Према изјави Спасеније Бабовић; Тоша Поповски, *У осипању*, Београд 1954, стр.

⁴⁸ Према изјави Спасеније Бабовић.

Током лета 1941, све до њеног хапшења крајем септембра 1941, Вукица је својим примером и одлучношћу повлачила у борбу и остале комунисте и друге раднике у Београду. Својим радом и држањем пред непријатељем, упркос ужасног мучења, остала је непоколебљива, светао лик комунисте у очима радника и других прогресивних људи у Београду. Њен живот био је непрекидна борба, жртвовање за идеју за коју се борила. Пркосећи непријатељу, уздигнуте главе отишла је у смрт. На дан победе над фашизмом, 9. маја 1945. године, ова храбра жена проглашена је за народног хероја Југославије.

Ђорђе Пиљевић